

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15062
Tarih : 24.11.2025

10/3434

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kars'ın Arpaçay ilçesinde yer alan ve Türkiye'nin 13. Ramsar Alanı olarak uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınmış bulunan Kuyucuk Gölü'nde son yıllarda merkezi politikaların, yanlış su ve tarım yönetimi uygulamalarının ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün (DKMP) av turizmini önceleyen yaklaşımının yol açtığı ağır ekolojik tahribatın tüm boyutlarıyla incelenmesi; gölün kurumasına sebep olan idari, teknik ve hukuki süreçlerin tespit edilmesi; nesli tükenme tehlikesi altındaki kuş türleri başta olmak üzere bölgedeki canlı çeşitliliğinin uğradığı kayıpların bilimsel olarak ortaya konulması; gölü besleyen yüzeysel ve yeraltı su kaynaklarında meydana gelen bozulmaların araştırılması; yerel halkın yaşam hakkını, ekolojik haklarını ve bölge ekonomisini etkileyen olumsuzlukların belirlenmesi için gerekli incelemelerin yapılması; ilgili kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliğinin ve denetim zafiyetlerinin tespit edilerek giderilmesine yönelik önerilerin geliştirilmesi; Türkiye'nin Ramsar Sözleşmesi başta olmak üzere taraf olduğu uluslararası çevre yükümlülükleri çerçevesinde Türkiye'nin sorumluluklarının yerine getirilip getirilmediğinin değerlendirilmesi; merkeziyetçi çevre politikalarının yerel ekosistemlere ve bölge halkına etkilerinin ortaya çıkarılması; ekolojik hak temelli, bilimsel, demokratik ve yerinden yönetim ilkelerini esas alan çözüm politikalarının geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir **Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını** arz ederim.

Gülüsthan KILIÇ KOÇYİĞİT
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

GEREKÇE

Kars'ın Arpaçay ilçesinde yer alan ve Türkiye'nin 13. Ramsar Alanı olarak uluslararası sözleşmelerle koruma altında bulunan Kuyucuk Gölü, yalnızca kuşlar ve diğer canlı türleri için kritik bir yaşam alanı değil, bölge halkının kültürel ve ekonomik yaşamının da ayrılmaz bir parçasıdır. Ne yazık ki, son yıllarda uygulanmakta olan merkezi politikalar, yanlış su ve tarım yönetimi uygulamaları ile Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün (DKMP) av turizmini önceliklendiren politikaları sonucunda göl kurumuş ve ekosistem ciddi biçimde bozulmuştur. Bu durum, sadece biyolojik çeşitliliğin değil, aynı zamanda bölge halkının yaşam hakkının ve ekolojik haklarının ihlali anlamına gelmektedir.

IUCN kriterlerine göre küresel ölçekte nesli tehlike altında olan 11 kuş türüne ev sahipliği yapan Kuyucuk Gölü'nde, Kars'a özgü endemik herpetofauna ve bitki türlerinin de ciddi risk altında olduğu bilimsel çalışmalarla ortaya konulmuştur. Bu türlerin yaşam alanlarının kaybı, yalnızca türlerin yok olmasına değil, aynı zamanda ekolojik dengelerin bozulmasına, gölün doğal beslenme döngülerinin aksamasına ve bölge ekonomisinin olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır. Özellikle sulak alan ekosistemleri, suyun doğal akışı, göl beslenme dereleri ve çevresel koruma önlemleri ile doğa ile uyumlu şekilde yönetilmediğinde geri dönüşü güç zararlara maruz kalmaktadır.

Yerel halk, uzmanlar ve doğa savunucuları, DKMP'nin koruma görevini yerine getirmek yerine av turizmini teşvik eden uygulamalarının, gölün çoraklaşmasında önemli bir rol oynadığını ifade etmektedir. Ayrıca, yerel üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları, merkezi ve tepeden inme politikaların göl ekosisteminde yarattığı olumsuz etkilerin bilimsel olarak incelenmesi gerektiğini raporlamaktadır. Bu raporlar, yalnızca mevcut ekolojik yıkımı ortaya koymakla kalmamakta, aynı zamanda acil önlem alınmadığı takdirde biyolojik çeşitliliğin telafisi mümkün olmayan biçimde kaybolacağını da ortaya koymaktadır.

Kuyucuk Gölü'nde yaşanan ekolojik yıkım, Türkiye'de merkeziyetçi ve rant öncelikli çevre politikalarının doğa üzerindeki tahribatını açık şekilde ortaya koymaktadır. Gölün kuruması yalnızca bir doğal alanın kaybı değil, aynı zamanda ekosistemin bütünlüğünün, bölgedeki yaşam döngüsünün ve yerel halkın sosyoekonomik varlığının tehdit altına girmesi anlamına gelmektedir. Bu durum, doğayı yaşamın kurucu öznesi olarak gören ekolojik yaklaşımın, karar alma süreçlerinde sistematik biçimde dışlandığını göstermektedir.

Kuyucuk Gölü'nün maruz kaldığı su rejimi bozulmaları, yanlış veya denetimsiz su yönetimi uygulamaları, tarımsal sulama politikalarının plansızlığı ve DKMP başta olmak üzere ilgili kurumların koordinasyonsuz ve etkisiz müdahaleleri bilimsel olarak incelenmeyi gerekli kılmaktadır. Gölün ekolojik çöküşüne yol açan politika ve

uygulamaların hukuki, idari ve teknik sorumluluklarının açığa çıkarılması; kurumlar arası görev çatışmalarının, ihmallerin ve bilimsel temelden uzak karar alma süreçlerinin tespit edilmesi TBMM'nin denetim sorumluluğu kapsamındadır.

Bu nedenle, Kuyucuk Gölü'nde yaşanan kuruma sürecinin çok boyutlu olarak araştırılması; gölün biyoçeşitlilik kapasitesinin güncel durumunun bilimsel yöntemlerle kayıt altına alınması; gölü besleyen yüzeysel ve yeraltı su kaynaklarının izlenmesi; bölgede nesli tehlike altındaki kuş türlerinin habitat kaybının nedenlerinin belirlenmesi ve tüm bu süreçlerde yerel halkın, ekoloji örgütlerinin ve bağımsız bilim insanlarının deneyimlerinin sürece dâhil edilmesi zorunludur. Ekolojik hakların korunması ve yerinden yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi açısından, katılımcı ve şeffaf bir araştırma mekanizmasının kurulması ertelenemez bir ihtiyaçtır.

Komisyon, yalnızca göldeki fiziksel ve biyolojik tahribatı tespit etmekle kalmamalı; aynı zamanda merkezi çevre politikalarının yerel ekosistemler üzerindeki etkilerini değerlendirmeli, Türkiye'nin Ramsar Sözleşmesi başta olmak üzere taraf olduğu uluslararası çevre yükümlülükleri karşısındaki uygulamalarını denetlemeli ve bu yükümlülüklerin ihlali niteliği taşıyan uygulamalara ilişkin mekanizmaları ortaya koymalıdır.

Kuyucuk Gölü, Türkiye'nin en önemli sulak alanlarından biri olup, yaşanan ekolojik çöküş bir bölgesel sorun değil; ülkedeki çevre yönetimi anlayışının, demokratik katılım mekanizmalarının ve ekolojik adalet ilkelerinin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılan ulusal bir krizdir. Bu nedenle TBMM bünyesinde kurulacak bağımsız, yetkin ve bilimsel temelli bir Araştırma Komisyonu, hem ekolojik hakları güvence altına alacak politika önerilerinin geliştirilmesi hem de yerel halkın yaşam hakkının korunması açısından zorunludur.